

KERKBLAD

Jaargang 29 - nummer 7
vrijdag 1 april 2022
editie Drachten

G eandewei

Voorzorg voor de
eeuwigheid

Geloofsgetuige
Hugo de Groot

Protestantse
Kerk

De honderdste
tv-tsjerketsjinst

Als schapen zonder herder

Column Conrad Berghoef

Kerk en politiek

In het kader van de gemeenteraadsverkiezingen mocht ik een paar weken geleden een paneldiscussie leiden van acht politieke partijen in de Oase in Drachten. Moet dat nou, politiek in de kerk? Er zullen mensen zijn die er van gruwen: we hebben toch scheiding van Kerk en Staat in onze samenleving? Als een overheid zich neutraal opstelt tegenover godsdiensten, wat moeten politieke partijen dan op een liturgisch centrum?

Op zich is dat geen onlogische vraag, maar voor mij is ze niet zo moeilijk te beantwoorden: natuúrlijk moet je je als kerk bezighouden met politiek. De paneldiscussie was een activiteit van de Groene Kerk. Een kerk mag zich groen noemen als zij actief aan de slag wil gaan met duurzaamheid, sociale rechtvaardigheid en het vergroenen van de eigen gemeenschap. Lijken mij bij uitstek politieke thema's: je kunt als kerk zelf zonnepanelen op je dak leggen, je kunt ook politici aan het woord laten die namens ons beslissingen nemen. Dus kom maar op met die politieke partijen.

Ik was echter stomverbaasd dat één politieke partij zich had afgemeld omdat, zo luidde de verklaring, 'wij niet denken dat er voor ons daar kiezers te halen zijn.' Laat ik zo fatsoenlijk blijven niet de naam van de partij te noemen, want dan zou ik zelf ook aan partijpolitiek doen. Maar toch: niet alleen wilde deze partij geen energie steken in discussies als er geen stemmen te winnen waren onder het publiek, de partij dacht ook nog eens dat christenen hun keus al bepaald hadden. Los van de vraag of er louter christenen bij zo'n discussie aanwezig zijn - de kerk staat wat mij betreft open voor iedereen! - is het natuurlijk wel erg eenzijdig en simplistisch gedacht. Alsof christenen alleen maar gaan voor de christelijke partijen. Juist niet, zou ik zeggen: veel christenen geloven in de kerk, maar niet in christelijke politiek. Enfin, met de aanwezige partijen werd het een prima bijeenkomst en een prachtige kick-off voor de Groene Kerk Drachten. En de partij die schitterde door afwezigheid? Laat ik eens een eerlijke stemverklaring geven: die heeft misschien geen stem gewonnen, maar wel minstens één verloren.

Conrad Berghoef uit Drachten is docent in het middelbaar beroepsonderwijs

Meditatie Als schapen zonder herder

'Toen Jezus de schare zag, werd Hij met ontferming bewogen, omdat zij voortgejaagd en afgemat waren, als schapen die geen herder hebben.' (Mattheüs 9:36) door ds. Peter Elzinga

De bovenstaande tekst raakt mij diep van binnen. Tijdens een kerkdienst kijk ik wel eens om mij heen, en dan zie ik allemaal mensen die mij dierbaar zijn. Elk met hun eigen verhaal, met hun vreugde, maar ook met de zorgen en het verdriet, die er in elk leven zijn. Ik denk niet dat het gras groener is bij de burens, dat anderen het gemakkelijker hebben dan ik. Daarvoor hebben mensen mij te veel en te vaak verteld wat er speelt in hun leven. Dat zie je niet altijd aan de buitenkant, maar het is er wel. Ziekte, chronische pijn, eenzaamheid, zorgen om (klein)kinderen, om werk, om schulden of de toekomst van de wereld, onzekerheid, de oorlog in Oekraïne, het gemis van geliefden, de eindeloze zoektocht naar iets dat de moeite waard is. Zomaar een willekeurige greep uit wat mensen met zich mee kunnen slepen.

Meer overleven dan leven

Jezus wist dat ook. Hij zag door de buitenkant heen. Schapen die geen herder hebben, doen maar wat. Ze worden gemakkelijk opgeschrikt door elk geluid en elke bedreiging. Het is meer overleven dan leven. Altijd schichtig om je heen kijken. Is het veilig? Waar moet ik heen?

Een goede herder wijst zijn schapen de weg, brengt ze op plaatsen waar het goed toeven is, waar voedsel is en schoon water, en beschermt ze tegen gevaren. De bekende Psalm 23 ('de Heer is mijn herder') is geschreven door iemand die zelf herder was. Door David, die wist wat er bij kwam kijken om een kudde schapen te leiden. Zoals hij altijd voor zijn kudde schapen zorgde, zo zorgt God voor hem. Met dezelfde liefde en trouw.

In de reactie van Jezus, krijgen wij een blik in

het hart van God. Jezus is niet gekomen om de wereld te veroordelen, maar om haar te redden (Johannes 12:47). Dat is Zijn verlangen. Daarin wordt Zijn grote liefde voor ons mensen zichtbaar.

Tijdens de veertigdagentijd staan wij stil bij het feit dat Jezus niet alleen mooie woorden spreekt, maar de daad bij het woord voegt, en zelfs Zijn leven offert aan het kruis, opdat wij behouden zouden worden. Hij wijst ons de weg naar het eeuwige leven.

Hij gaat een laag dieper

Dat betekent niet dat God ons alles geeft, wat wij willen hebben. Wij leven in een cultuur, waarin we het normaal vinden, en zelfs menen er recht op te hebben, dat we alles kunnen krijgen wat ons aanstaat. Geluk, gezondheid, geld, schoonheid, voorspoed. Ik ben blij dat Jezus verder kijkt dan dat. Een laag dieper gaat. Hij geeft ons wat wij nodig hebben, of we dat nu beseffen of niet. Vergeving van zonden. Zonde, en het niet verbonden zijn met God: daar ligt ten diepste ons probleem. Jezus lost dat op aan het kruis.

Mijn leven heeft een doel en een richting. Ik volg mijn Herder, Jezus Christus, omdat ik weet dat Hij van mij houdt, en het beste met mij voor heeft. Hij weet beter wat ik nodig heb, dan ik zelf. Als ik Zijn stem volg, weet ik dat Hij mij zal brengen, waar ik uiteindelijk wil zijn. Vertrouwend op Hem, vrees ik zelfs geen gevaar, als ik door een donker dal moet gaan.

Dat zijn geen vrome woorden, maar wat Jezus mij én jou wil geven, nu vandaag.

ds. Peter Elzinga is predikant van de Kurioskerk, wijkgemeente Leeuwarden Huizum - West

Geandewei Kerkblad voor de Protestantse Kerk in Fryslân

Colofon

Hoofdredacteur: Arjen Bakker
Romptastrjitte 15, 9036 PK Menaam
T. (0518) 750 276

Kopij voor het algemene deel:
Uiterlijk 15 dagen voor verschijnen
naar redactie@geandewei.nl
Dit adres is **niet** voor abonnementen
en bezorgklachten, kijk hiervoor bij de
rubriek van uw eigen kerkelijke gemeente

Advertenties: J. Hoogenboom
T. (050) 4091204
E: info@hoogenboom-communicatie.nl

Vormgeving, druk, post- en digitale abonnementen:
Dekker Creatieve Media en Druk,
Hortensiastraat 10, 8922 HD Leeuwarden
E: administratie@geandewei.nl

Leesrooster

Week 14, 3 t/m 9 april

zondag	Johannes 15:18-27
maandag	Johannes 16:1-11
dinsdag	Johannes 16:12-24
woensdag	Johannes 16:25-33
donderdag	Johannes 17:1-12
vrijdag	Johannes 17:13-26
zaterdag	Jeremia 26:1-9

Week 15, 10 t/m 16 april

zondag	Jeremia 26:10-24
maandag	Jeremia 27:1-11
dinsdag	Jeremia 27:12-22
woensdag	Jeremia 28:1-17
donderdag	Johannes 18:1-27
vrijdag	Johannes 18:28-19:30
zaterdag	Johannes 19:31-42

Voorzorg voor de eeuwigheid

Van verscheidene kanten uit onze samenleving wordt erop aangedrongen, tijdig na te denken over de eindigheid van ons aardse leven: de dood. We weten van jongs af aan, dat de dood ons ooit tegemoet komt. We zullen afscheid van het leven moeten nemen, maar daar denken we eerlijk gezegd liever niet aan. En nog minder praten we erover.

door Maurice C.J. Wielenga

De Stichting Ideële Reclame - SIRE - en uitvaartorganisaties als DELA manen ons dat wél tijdig te doen. Vooral die laatste doen dat in mooi verpakte bewoordingen, om de pil enigszins te vergulden misschien. Maar boven het toeganshek van de Stadsbegraafplaats aan de Spanjaardlaan in Leeuwarden staat niet voor niets: 'Memento Mori', gedenk te sterven. Om dat te beseffen, daar hoef je geen Latijn voor geleerd te hebben.

Wat leert ons de Schepping?

Als we het hebben over het verdorrende gras en de verwelkende bloemen in een vaas, kunnen we wellicht ook op de gedachte van onze eigen vergankelijkheid terecht komen. De componist Johannes Brahms gebruikt dit beeld dit treffend in zijn *Requiem*: 'Denn alles Fleisch es ist wie Gras und alle Herrlichkeit des Menschen wie des Grases Blumen. Und die Blume abgefallen...' Zo beschouwd leert de schepping ons over de tijdelijkheid van ons bestaan hier op aarde. Die kennis zou ons moeten aanzetten goed over 'onze korte spanne tijds' na te denken.

Ik krijg van oud-studenten nog wel eens de opmerking voorgeschoteld: 'U wordt wel honderd!' Ja, ja, denk ik dan, dat heb ik zelf niet in de hand. Dat bepaalt mijn Schepper. En als wij dat zo denken, is het goed. Het ontslaat ons van krampachtigheid. Laat God maar het Zijne doen en over ons waken.

Toch is het óók goed de dood in onze gedachtengang toe te laten. In de afgelopen twee jaar kon je ook bijna niet anders. Door de covid-pandemie waren er heel veel overlijdens. Ik zelf telde over het jaar 2021 maar liefst 27 overvallenen in familie-, vrienden- en kennissenkring. Dat is beslist een record.

De hele dag rouwstoeten

Toen ik in 1991 studeerde aan de Universiteit van Salamanca, Spanje, huurde ik een kamer in het bisschoppelijk paleis, gelegen aan de buitenrand van de stad. Voor mijn kamer langs reden van 's morgens zeven tot 's avonds tien uur rouwstoeten naar het bijgelegen grote kerkhof. Elk uur was er wel een begrafenis, onder klokgeklep. Dan kom je wel heel nadrukkelijk met de dood in aanraking! Na een week of drie begon me dat wat op de zenuwen te werken. Ik kon me niet goed op de studiestof concentreren en verhuisde daarom naar een andere vleugel van het gebouw. Die was ook nog op het noorden, dus ik was ook meteen van de ergste hitte af.

Job en Jacobus

In het Bijbelboek Job is een misnoedig man aan het woord: 'Mijn dagen zijn sneller dan een

Het toeganshek van de Stadsbegraafplaats in Leeuwarden, Foto: Condor3d CC BY-SA 4.0, Wikimedia Commons

weversspoel en vergaan zonder hoop.' Hieruit komt een ernstige klacht naar voren. De spreker denkt kennelijk dat zijn leven geen waarde meer heeft. Is het werkelijk zo erg met Job gesteld? Zijn lot is verborgen, ondoordringelijk, zuchten is zijn dagelijks brood. Maar belangrijk is te weten, dat Job zijn lot in de handen van de Here God geeft. Daarin zien we een trek van zijn vroomheid. Later heeft Job ook tijden van zegeningen gekend, rijke zegeningen zelfs.

Bj de apostel Jacobus kan men aankloppen voor goede raad. Hij wijst degenen terecht die redeneren vanuit grootspraak: 'Wij gaan vandaag of morgen op reis naar die stad, zullen er een jaar doorbrengen en winst maken.' - 'Ho even,' roept Jacobus tegen zulke mensen, 'Jullie redeneren verkeerd. Jullie weten niet eens hoe jullie leven er morgen uit zal zien!' Jacobus richt zich tot rondreizende kooplieden, die volgens eeuwenoude traditie zonder aarzeling te kennen geven dat zij hun toekomst zelf in de hand hebben. Zij bepalen op welk tijdstip ze naar een andere stad vertrekken, om hier een tijd zaken te doen en er winst te maken. Ze houden er totaal geen rekening mee dat ze slechts mensen zijn.

Damp

Het mensenleven is een damp, zo zegt de Schrift, die voor korte tijd zichtbaar is. Je zou het kunnen vergelijken met de dampwolken die vroeger de stoomheimachines uitbliezen. Ze zijn korte tijd zichtbaar en verdwijnen daarna onverwacht weer. Zowel het leven zelf, als onze levensgang, hangen van God af. De zelfverzekerdheid die de handelaren hier tonen, raakt kant noch wal. Dit is volkomen in strijd met de werkelijkheid.

Jacobus sluit zijn woorden dan ook af met de waarschuwing om de afhankelijkheid van God altijd te belijden (zie Matteüs 6:8). Laten we nooit vergeten dat we mensen zijn. Iedereen die voor het geloof in de Here Jezus Christus gewonnen is, moet zichzelf voortdurend de vraag stellen, in hoeverre hij of zij in gebreke gebleven is, wellicht hoogmoedig is geweest.

Curd Jürgens

In dit verband is het misschien wel exemplarisch om het leven van de Duitse toneelspeler Curd Jürgens (1915-1982) voor het voetlicht te halen. Zijn leven was gestempeld door grote successen, staande ovaties die minuten lang duurden. Jürgens speelde in meer dan honderd internationale speelfilms, zelfs James Bondfilms. Aan het einde van zijn leven veranderde hij van denkriching. 'Vaak denk ik eraan terug, dat ik misschien een ander leven had moeten leiden. Dan bekruipt me de angst te moeten sterven en ik twijfel eraan of het wel juist was, niet in God te geloven.' Hopelijk heeft Curd Jürgens uiteindelijk zijn handen in die van God gelegd.

Wij christenen zijn gezegend als we na een welbested leven het met de dichter van Psalm 4 kunnen meezingen: 'Ik zal gerust in vrede slapen en liggen ongestoord ter neer, want Gij alleen, mijn schild en wapen, schoon 't onheil schijnt voor mij geschapen, zult mij doen zeker wonen, Heer!'

Maurice Wielenga uit Joure is publicist en een vaste medewerker van Geandewei

Geloofsgetuige

Hugo de Groot

'Waar de rechtspraak tekort schiet, begint het geweld'

* 10 april 1583, Delft

† 28 augustus 1645, Rostock

Op wel vier plaatsen staat 'de' boekenkist waarin Hugo de Groot ontsnapt zou zijn uit Slot Loevestein. De grote Nederlandse rechtsgeleerde had in 1618 levenslang gekregen omdat hij remonstrant was en medestander van Johan van Oldebarneveldt in het conflict met prins Maurits over de politiek van de Staten van Holland.

De Groot geldt als de grondlegger van het internationale zeerecht en van het volkenrecht. Hij verdedigde de vrije toegankelijkheid van de oceanen. Dat had wel een dubieuze achtergrond. Hollanders hadden een rijk beladen Portugese koopvaarder buitgemaakt en dat moest worden gerechtvaardigd. Zijn belangrijkste werk was hij in Loevestein begonnen te schrijven: *Het recht van oorlog en vrede*. Het geeft vijf bepalingen over een rechtvaardige oorlog die nog steeds internationale rechtskracht hebben. Nieuw was zijn redeneren vanuit het natuurrecht. Je moet de regels over de beste manier van samenleven beredeneren 'alsof God niet bestaat', dan zijn ze voor iedereen overtuigend. Gaf hij zo ook de Republiek een steuntje in de rug in de oorlog met Spanje?

Hij was afkomstig uit families die al eeuwen de dienst uitmaakten in steden als Delft. Het 'Delfts orakel' was een wonderkind dat van jongs wilde uitblinken met slimme boeken, een geleerde in de geest van Erasmus. In een van zijn historische werken verheerlijkt hij de Batavieren. Na zijn ontsnapping in 1621 kwam hij in Zweedse overheidsdienst. Heel diplomatiek was hij niet, wel een groot schrijver. Hij leverde vertalingen van Griekse poëzie in Latijn. Zijn theaterstukken over Adam en Jozef in ballingschap werden door Vondel bewerkt in het Nederlands. En hij schreef theologisch werk. Zijn *Bewijs van den waren godsdienst* uit 1622 werd eeuwenlang in veel talen gedrukt en gelezen. Het boek op rijm was bedoeld als ruggensteun voor zeelieden die in contact kwamen met andersgelovigen en ongelovigen. Het christelijk geloof is wáár volgens De Groot omdat het gebaseerd is op het onweerlegbare feit van de opstanding van Christus. Hij werd ook voorloper van de moderne Bijbelwetenschap. In een paar dikke delen met aantekeningen bij de Bijbel benadert hij als een van de eersten de Bijbel als menselijke literatuur. Kennis van de oudheid moet licht werpen op de bedoelingen van de auteurs.

En De Groot bepleitte steeds het vreedzaam samenleven van verschillende godsdienstige stromingen in één land en van de verschillende volkeren op de wereld. Hij bestreed dat de paus de antichrist was. Christenen moesten hun dogmatische verschillen relativeren en stoppen met kerk-scheuringen.

Harmen Jansen

Byldspraak - Willem Wilstra

Wite bôle

Eins wol tragysk, dat ik troch in oarloch in ynjouwing krige om in aardich ferhaal te skriuwen omtrint dizze moaie wite bôlen. Yn it earste bibelboek - Genesis - krije wy al te meitsjen mei hongersneed en ek mei foarspoed. Master dreamer Joazef rêdt troch syn leauwe hiele folksstammen mei iten: nôt. Der wie sprake fan 'graanschuren' fan Egypte. It leit der dêr tsjintwurdich wol oars hinne: tichte befolking en drûchte jouwe needsaak om jierliks 12 miljoen ton nôt en rys te ymportearjen.

Nei de oarloch 1940-1945 wie it yn guon plakken fan Nederlân ek houtsje biten. De foarried iten wie op. Yn jannewaris 1945 kamen trije skippen út Sweden wei oan yn Delfsyl mei ûnder oaren bakmoal, rys en beanen. Dat hie it Reade Krús regele en it waard nei de grutte stêden yn it westen fan it lân brocht. Dêr wie der slim ferlet fan.

Prediker sil wol sizze: 'Neat nijs ûnder de sinne', want wat belibje wy hjoed de dei? Yn de annalen stiet dat Oekraïne de nôtskuorre fan Europa is, mar de ikkers wurde plat wâlde troch de Russen. Lit ús hoopje, dat God de gebeden fan Biddei ferhearre wol, dat it in groeisum jier wurde mei.

Op it skip dêr't ik eartiids op fear leine ek sekken mei bakmoal yn 'e stores. Us kok bakte op ien bepaalde dei bôle foar de hiele wike. Yn 'e kombuis stie sa'n geweldige AGA kachel, fansels mei ûne en bakplaten. ûnder de reis hie de bemanning nachts in amer mei wask op it fjoer. De kombuisdoar bestie út twa helten, meastal stie de boppedoar iepen en as de kok dwaande wie, kamen de hearlike roken nei bûten ta. De matroazen stieken om bar de holle troch de doar om sa'n lekker kapke te 'bytsen'! Dizze foto haw ik ek op Facebook sjen litten: mear as 175 âld-farrenslju hawwe reagearre mei it wetter om 'e toskenen.

De 100e tv-ts jerketsjinst op Omrop Fryslân

Verbinding, troost en bemoediging

Meteen na de afkondiging van de eerste 'lockdown' (in geef Frysk 'tichtplicht') zocht Omrop Fryslân contact met ds. Sytze Ypma van de Martinikerk in Franeker. Van 15 maart tot 28 juni 2020 zijn wekelijks kerkdiensten vanuit Franeker uitgezonden en ook van oktober tot december 2020. Sinds januari 2021 worden de diensten elke maand vanuit een andere plaats in Fryslân uitgezonden. Deze kerk heet dan de 'Tsjerke fan de Moanne'. Op zondag 10 april zendt Omrop Fryslân de honderste kerkdienst uit, vanuit de Salviuskerk in Dronryp. *door Alex Riemersma*

Eind juni 2020 leek het erop, dat de coronamaatregelen wel weer afgeschaft konden worden en ook de kerken weer terug naar normaal konden gaan. Dat bleek begin oktober toch anders te liggen. Op verzoek van Omrop Fryslân werden de wekelijkse uitzendingen van kerkdiensten hervat; eerst twee keer vanuit Leeuwarden en daarna tot eind december 2020 weer vanuit de Franeker. Inmiddels stond de Martinikerk in Franeker op de kaart bij de kijkers en ook bij de orgelliefhebbers. De organist Jochem Schuurman heeft veel bijgedragen aan deze bekendheid. Toeristen en dagjesmensen wilden de kerk ook wel eens in het echt zien en persoonlijk beleven vanuit welke plek zij tijdens de lockdown elke zondagochtend troost en bemoediging ervaren hadden – en zij doneerden spontaan om hun waardering tot uitdrukking te brengen.

Grote en constante behoefte

De behoefte aan de tv-uitzendingen van kerkdiensten bleek behoorlijk groot en blijft ook constant. In overleg van Omrop Fryslân met de Classis Fryslân werd gezocht naar continuïteit ervan in 2021. Hiertoe werd de Werkgroep Tsjerketsjinsten Fryslân in het leven geroepen met vertegenwoordigers van de Raad van Kerken Fryslân en van de Stifting Krúspunt. Via de Raad van Kerken Fryslân kunnen de kijkers ook financieel bijdragen om de diensten betaalbaar te houden. Met toestemming van de Mediaraad in Hilversum werd deze constructie met Omrop Fryslân geborgd.

'Tsjerke fan de Moanne'

Het zou teveel gevraagd zijn van de Franekers om nog een heel jaar elke zondag een kerkdienst uit te zenden vanuit de Martinikerk. Bovendien wilden andere kerken ook wel eens in de schijnwerpers staan. Maar Omrop Fryslân wilde niet elke week naar een andere locatie reizen. Uit deze wensen en mogelijkheden is het model van 'Tsjerke fan de Moanne' ontstaan: elke maand worden vanuit een kerk ergens in Fryslân de eigen diensten uitgezonden, afgewisseld met diensten van andere kerkgenootschappen in de buurt. Sinds de start van 'Tsjerke fan de Moanne' in Heerenveen in januari 2021 hebben al heel wat plaatsen deze rol met enthousiasme en toewijding vervuld. Het model stimuleert de plaatselijke oecumene op een ongedwongen manier, bijvoorbeeld door een gemeenschappelijk doel te kiezen voor de diaconale collecte. Ook het gebruik van het Frysk als taal in de kerk krijgt een vanzelfsprekende plaats in het welkom en de afkondigingen, in de lezin-

In april is de Salviuskerk van Dronryp - d' Alde Wite - de Tsjerke fan de Moanne.
foto: Ton van der Wal Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, CC BY-SA 3.0

gen, liederen en gebeden met als topper het Onze Vader in de memmetaal verwoord door Eppie Dam en op muziek van Hindrik van der Meer: *God fan fier en hein, ús Heit*.

'Kears fan ferbining'

De verbinding tussen de kerken en de kijkers thuis spreekt niet alleen uit het universeel-christelijke gebed 'Us Heit'. Ook de 'Kears fan ferbining' speelt een verbindende rol. Deze kaars – getooid met een wereldbol gedragen in Gods handen en speciaal versierd met een pompeblêd – reist elke maand mee naar de volgende 'Tsjerke fan de Moanne'. Voor de kijkers is er een eigen 'Kears fan ferbining' in thuisformaat beschikbaar als uitdrukking van verbondenheid met alle mensen die de diensten meevieren, in en buiten Fryslân. Wij weten dat vele Friezen om utens elke zondag de dienst meebelevens en vervolgens bellen met de familie in Fryslân. Hierdoor hebben de tv-ts jerketsjinsten ook een functie in de verbondenheid van Friezen thuis en Friezen om utens. Trouwens, niet alleen Friezen. Er komen ook berichtjes van andere Nederlanders; zij worden getroffen door de ingetogenheid en de spontaniteit, de grote inzet van velen en natuurlijk door het prachtige orgelspel.

Uniek in Nederland

De tv-kerkdiensten zijn uniek in Nederland. Vergelijkbare pogingen van andere regionale zenders zijn niet tot bloei gekomen. Door heel veel mensen in Fryslân worden deze diensten inmiddels tot de basisvoorzieningen van Omrop Fryslân gerekend. Dit klopt tot eind 2022. Het is de uitdaging aan de Werkgroep Tsjerketsjinsten Fryslân om samen met Omrop Fryslân tegemoet te komen aan deze verwachtingen van de kijkers voor de periode na corona.

Alex Riemersma is secretaris van de Werkgroep Tsjerketsjinsten Fryslân

De kerkdiensten op Omrop Fryslân worden op zondag uitgezonden om 10.00 uur; herhaling om 12.00 uur. De diensten zijn terug te kijken op www.omropfryslan.nl/tsjerketsjinst; daar is ook de Orde van Dienst te vinden.

Vragen en opmerkingen zijn welkom op: tsjerketsjinstenfrl@gmail.com. Een financiële bijdragen om de diensten blijvend mogelijk te maken is welkom op de bankrekening van de Raad van Kerken: NL15RABO 03737744471 met vermelding: 'Tsjerke fan de Moanne'.

Diversen

Excursie Joods Leeuwarden van Vrienden van Israël op 24 april

Vrienden van Israël organiseert vanwege de grote animo en de goede reacties opnieuw de excursie Joods Leeuwarden. Op zondagmiddag 24 april om 14.30 uur begint deze wandeling langs plekken die herinneren aan Joods leven in de stad. Startpunt is het Oldehoofsterkerkhof. Kosten zijn 10 euro p.p. Als u belangstelling heeft dan kunt u contact opnemen met het secretariaat via vriendenvanisaeldokkum@gmail.com. Maximumaantal deelnemers is 25 personen.

Muziek- en zangavond in Wâlterswâld met thema hoop

Op zondag 10 april is er in de Gereformeerde kerk (vrijgemaakt), Tsjerkeloane 12 in Wâlterswâld weer een muziek- en zangavond. Het thema is HOOP! Muzikale medewerking wordt verleend door Chr. Muziekvereniging Excelsior uit Driezum/Wâlterswâld en organist Jochum Sipma. De avond begint om 19.30, vanaf 18.45 is de deur open. Toegang gratis, wel is er een deurcollecte ter bestrijding van de kosten.

Passieconcert De Kruisweg 2022 in Grote Kerk van Dokkum

Muzikaal organisatiebureau Promovocaal presenteert op zondagavond 10 april, Palmzondag, het passieconcert De Kruisweg 2022 met vocaal ensemble Provocale, Renate Jacobs (sopraan), Joanneke Romkema (sopraan), Jappie de Vries (bariton), Eeuwe Zijlstra (orgel en piano), dwarsfluit (Ilse Terpstra) en Michiel de Bruijn (slagwerk). Het gaat om een collage van teksten, muzikale composities uit de muziekgeschiedenis en de kruiswegstaties van de schilder Hammerstiel, die de week voor Pasen op indringende wijze tot leven brengt en tot nadenken stemt. Op het programma staat onder meer De Kruisweg, een compositie van Anne E. de Bruijn in zeven muzikale delen, staties genoemd. Verder klinkt onder meer Psalm 42 van Felix Mendelssohn (*Wie der Hirsch schreit*) en *And the Mother did weep* uit *Stabat Mater* van Karl Jenkins. Het concert in de Grote of Sint Martinuskerk van Dokkum begint om 19.30 uur, toegang is gratis - er is wel een collecte - en vol is vol.

GROW

Tienerweekend keert terug

De afgelopen twee jaar gooide corona roet in het eten, maar dit jaar keert het GROW-tienerweekend in Damwâld terug. Het weekend is speciaal voor jongeren tussen de twaalf en zeventien jaar en vindt plaats op 27, 28 en 29 mei, het hemelvaartweekend. Met sport, spel, diensten en gesprekken willen de organisatoren van KerkOverstag tieners van deze leeftijd leren over Gods koninkrijk en al het moois wat dit te bieden heeft.

Henry Wiersma van de organisatie schrijft over het GROW-tienerweekend: 'Met sport, spel en gezelligheid gaan we samen een leuk en actief weekend beleven waarin God centraal staat. We kamperen tussen de koeien en er is tijdens het weekend genoeg tijd voor ontspanning, gave activiteiten en meetings! Met je club- of vriendengroep strijd je samen tegen andere teams, woon je meetings bij en voer je verschillende opdrachten uit. Dit weekend zit bomvol plezier, gezelligheid en geloof!

(club) groep samen naar GROW te gaan. De tieners komen samen met hun eigen (club) leiding in een groepje waardoor de band die er al is verder wordt versterkt en verdiept! Hier kun je als kerk weer op verder bouwen! De jongeren ontmoeten, naast hun eigen groep, ook andere jongeren die God verder willen leren kennen en de leiding kunnen buurten bij andere leiding. Een waardevolle investering, daar wil je als groep naartoe!

Meedoen als (club)groep

Natuurlijk kunnen deelnemers en leiding via de website zich individueel opgeven, maar het is ontzettend leuk en waardevol om als

Meer informatie en opgeven

Ga voor meer informatie en opgeven naar de site van GROW: www.grow-tienerweekend.nl. Tieners betalen zestig euro en groepsleiders dertig euro.

Krúspuntdei 9 april Betinking Bernard Smilde

Op sneon 9 april 2022 is der wer in Krúspuntdei yn Akkrum. Sintraal stiet it betinken fan dûmny Bernard Smilde, dy 't dit jier 100 jier lyn berne is.

Ynrin is om 10.00 oere mei kofje in de Lantearne (neist de protestânske tsjerke) en in heal oere letter it húshâldlik diel fan 'e dei. Dernei sille de dielnimmers sjongend en lústerjend oandacht jaan oan it libben en wurk fan dûmny Bernard Smilde (1922-2014).

Alex Riemersma sil prate oer it tritichjierrich bestean fan de Fryske fesper yn Ljouwert. Fan dy fesper wie Bernard Smilde ien fan de inisjatyfnimmers. Lútsen Kooistra sil prate oer de

Nije Fryske bibeloersetting, dy't de opfolger wurde sil fan de oersetting dêr't Bernard Smilde as redaksjesekretaris oan ferbûn wie. Neit it skoft behannelje Liuwe Westra en Geart fan der Heide dûmny Bernard Smilde as oersetter en musikus. It Kwartettekoar ûnder lieding fan Feike van Tuinen ferlient syn meiwurking. De middei wurdt omtrint 15.30 oere yn de styl fan Bernard Smilde ôfsluten mei in fesper. De dei is frij tagonklik, graach opjaan fia adm@kruspunt.nl y.f.m. de catering.

Protestantse Kerk over racisme en slavernij

Het slavernijverleden heeft sporen nagelaten in de kerkelijke geschiedenis. Om daarmee in het reine te komen, werkt de Protestantse Kerk mee aan een onderzoek naar de betrokkenheid van protestantse kerken bij slavernij en kolonialisme. Daarin wordt onder meer in kaart gebracht hoe het denken over slavernij en racisme is ontwikkeld. Hoe acteerde de Protestantse Kerk de afgelopen decennia op deze thema's?

Wereldraad Kerken en racisme

In 1968 - het jaar dat Martin Luther King vermoord wordt - richt de Wereldraad van Kerken het programma 'Combating Racism' op, een belangrijk thema voor deze oecumenische organisatie die ook een rol speelde bij de afschaffing van apartheid in Zuid-Afrika en de verzoening die daarna nodig was.

Tijdens de assemblee van de Wereldraad in Nairobi (1975) wordt verklaard: *'Racisme is zonde tegen God en medemensen. Het staat lijnrecht tegenover de gerechtigheid en de liefde van God zoals die geopenbaard is in Jezus Christus. Het vernietigt de menselijke waardigheid van racist én slachtoffer.'* In de assemblees in de jaren erna sprak de Wereldraad zich keer op keer ferm uit tegen racisme.

Protestantse Kerk en racisme

In 1962 bespreekt de generale synode van de Nederlandse Hervormde Kerk het rapport *Het rassenvraagstuk* waarin nog nauwelijks bespeurbaar is dat de Nederlandse samenleving zelf met dit vraagstuk worstelt. In de decennia daarna wordt duidelijk dat het vraagstuk ook in Nederland speelt. Migrantengemeenschappen in Nederland spreken met name de kerken aan op de boodschap van het evangelie en de betekenis daarvan voor de bestrijding van racisme als zonde. Ook het standpunt van de Wereldraad van Kerken dringt bij ons door.

Dit alles leidt ertoe dat de generale synode van de Nederlandse Hervormde Kerk in 1992 de nota *Racisme is zonde* bespreekt. In haar besluitvoorstel over deze nota belijdt de synode dat *'racisme een concretisering is van de hoogmoed als oerzonde in ons aller hart en dat wij schuldig staan voor God en de mensen doordat wij de pijn en het verdriet van zwarte mensen daadwerkelijk hebben verzwaaard of hebben nagelaten daarin te delen'*.

Ook besluit de synode dat er gespreksmateriaal over racisme voor plaatselijke gemeenten ontwikkeld moet worden. Deze brochure met als titel *'En God zag dat het zeer goed was ... Racisme is zonde'* verschijnt in 1993 als onderdeel van het tijdschrift *Toerusting*, waarbij ook de gereformeerden en het Vrijzinnig Protestants Centrum voor Maatschappelijke Toerusting betrokken zijn.

Vanwege de toenemende verharding van het maatschappelijk debat over de multiculturele samenleving bespreekt de generale synode van de Protestantse Kerk in mei 2004 het rapport *Beeld en gelijkenis. Elementen voor een visie van de Protestantse Kerk in Nederland op multicultureel samenleven*. De kerk roept al haar leden en de Nederlandse samenleving op om zich teweer te stellen tegen uitingen van onderdrukking, discriminatie, racisme en vreemdelingenhaat.

De beruchte 'minder minder minder'-uitspraak van PVV-politicus Geert Wilders in aanloop naar de Tweede Kamer-verkiezingen zijn voor de Protestantse Kerk en de EO aanleiding om op 23 maart 2014 een interkerkelijke kerkdienst tegen racisme uit te zenden.

In juli 2016 roept de Remonstrantse predikant Tom Mikkers op de zin 'De negers en hun loftrumpet' te verwijderen uit het lied *Jeruzalem, mijn vaderstad*. Die kritiek wordt door de toenmalige preses, Karin van den Broeke, onderschreven, maar er gebeurt niets mee. In 2020 komt dit onderwerp opnieuw ter sprake en gaat de Protestantse Kerk hierover in gesprek met migrantenkerken en Joodse organisaties. Naar aanleiding van deze gesprekken wordt duidelijk dat het beter is om de tekst te vervangen. Eind 2021 presenteren de erven van tekstschrijver Willem Barnard een nieuw couplet.

Op 9 juni 2020 schrijft scriba René de Reuver een *Protestants perspectief* naar aanleiding van de wereldwijde ophef na de dood van George Floyd. *'De Geest van God ontnemt mensen de adem niet, maar schenkt deze aan ieder mens. De noodroep van George Floyd 'I can't breathe' (ik kan niet ademen) is een schreeuw uit de diepte tegen het uitdoven van de pinkstergeest.'*

Protestantse Kerk en slavernij

Het thema 'slavernij' is een belangrijk thema in de lutherse gemeenten. In 1989 aanvaardt de synode van de Evangelisch-Lutherse Kerk het rapport *Op weg naar een kerk die solidair is met de armen - ons belijden en beleid in het geding*. De aanvaarding van deze nota leidt tot een verklarende notitie bij de belijdende artikelen van de toenmalige lutherse kerkorde, waarin de lutherse synode uitsprak dat de kerk *'pas volledig betrouwbaar is, als het een getuigenis is tegen elke vorm van slavernij en vervreemding en ontrechting van Gods mensenkinderen én een daadwerkelijk getuigenis voor de vrijheid der kinderen Gods, waarin ook de vrijheid van armoede is begrepen.'*

Op 1 juli 2013 is het 150 jaar geleden dat de slavernij werd afgeschaft. In juni van dat jaar brengt de Raad van Kerken een verklaring over het Nederlandse slavernijverleden uit. In deze verklaring wordt ook gewezen op de verantwoordelijkheid van de kerken zelf: *'Als kerken weten we ons deel*

van dit schuldig verleden en moeten we vaststellen dat theologie in bepaalde omstandigheden misbruikt is om slavernij te rechtvaardigen. Als kerken benoemen we deze betrokkenheid, en willen we helpen recht te doen aan de nazaten van hen die soms generaties achtereen zijn geknecht en uitgebuit, waarbij we als kerken ons realiseren dat kerken destijds onderling verschilden qua mogelijkheden, en dat er binnen diverse kerken ook verschillende geluiden te horen waren.'

In oktober 2021 wordt bekend dat de Protestantse Theologische Universiteit (PThU), in samenwerking met onderzoekers van de VU, het onderzoek 'Kerk en slavernijverleden' start. De centrale vraag van het onderzoek is hoe slavernij in de kerk een rol heeft gespeeld. De Protestantse Kerk onderschrijft het grote belang van dit onderzoek en verleent op onderdelen haar medewerking.

bron: protestantsekerk.nl

VOLGENDE KEER in G eandewei

*Opnieuw zal een hele generatie
kinderen tranen dragen*

